

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก

จังหวัดมหาสารคาม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

1. ความหมายของความคาดหวัง

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ดังนี้
สมยศ นาวิการ (2522 : 391 – 392) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง ความเชื่อถือเกี่ยวกับความน่าจะเป็น ที่พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ ความมากน้อยของความเชื่อ จะอยู่ภายในช่วงระหว่าง ศูนย์ (ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเลย) และ หนึ่ง (มีความแน่ใจว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ)
พิมพ์ไพ ดิษฐ (2539 : 6) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า (Expectancy) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นด้วยวิจารณญาณเกี่ยวกับความคาดคะเนหรือการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น ควรจะเกิดขึ้น (Effort) เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงาน (Performance) ที่ดีขึ้น

เฮนรี เอ เมอร์เรย์ (Henry A. Murray. 1970 : 124 ; อ้างถึงใน วนิดา วรรณเจริญ. 2540 : 20) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึงระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหวังว่าจะทำได้ และความคาดหวังนั้นเป็นระดับที่บุคคลปรารถนาจะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้ง

ภานุมาศ พรหมมเฒ่า (2541 : 10) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึงความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิดหรือคาดการณ์นั้น ๆ จะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์ของแต่ละบุคคลแม้จะเป็นได้ต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรมชนิดเดียวกันก็อาจจะแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้แล้วแต่ภูมิหลังประสบการณ์ความสนใจ และการเห็นคุณค่าความสำเร็จของสิ่งนั้น ๆ

วงศ์จันทร์ จันทร์วงษ์ (2544 : 15) ได้ให้ความหมายความคาดหวังว่า หมายถึงระดับของผลงานหรือสิ่งที่บุคคลคิดว่าจะสามารถกระทำได้และปรารถนาที่จะเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป ความคาดหวัง หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นด้วยวิจรรย์ญาณเกี่ยวกับความคาดคะเนหรือการคาดการณ์ล่วงหน้า เป็นความรู้สึกนึกคิดหรือคาดการณ์นั้น ๆ มีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยใช้มาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์ของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น ควรจะเกิดขึ้น อันจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้น

2. เป้าหมายของความคาดหวัง

ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเป้าหมายของความคาดหวังไว้ดังนี้

พัทธนรินทร์ คำภิชัย (2538 : 21) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนที่ตั้งใจทำอะไรแล้ว จะมีความคาดหวังว่าคงได้รับผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งที่ท่านายไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจที่จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจของตนเอง ตามความสามารถที่มีอยู่ของบุคคลนั้น ๆ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับภาระทำและกลยุทธ์ในการใช้สติปัญญาที่มีเป้าหมาย

เอควิน (Edwin Locke. 1985 : 124 ; อ้างถึงใน สุภักฎญาณี สุขสำราญ. 2544 : 16) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของความคาดหวังว่าเป็นการที่จิตใจของมนุษย์เรานั้น โดยธรรมชาติจะถูกกระตุ้นโดยเป้าหมาย ให้ต้องแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายและความตั้งใจของคน เพื่อนำมาสู่การบรรลุเป้าหมาย ให้ต้องแสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายและความตั้งใจของคน เพื่อนำมาสู่การบรรลุ

เป้าหมายให้สำเร็จ เนื่องจากมี 1) มีความรู้สึกผูกพันตนเอง กับเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ตั้ง
เอาไว้ และตนเองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย จึงยืนยันหักที่จะกระทำจนบรรลุผลสำเร็จ
2) เป้าหมายที่มีความยากจะจูงใจให้คนทำงาน ได้ผลงานที่ดีกว่าเป้าหมายง่าย 3) เป้าหมายที่มีความ
เฉพาะเจาะจงจะจูงใจให้ทำมากกว่าเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน 4) สิ่งจูงใจให้ทำงานจะไม่มีจุดหมายต่อ
เป้าหมายหากไม่ได้ผูกพันสิ่งจูงใจไว้กับเป้าหมาย

อาไฟ จันทรเงิน (2544 : 12 – 13) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของความคาดหวังว่า บุคคล
มีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องพยายามกระทำการด้วยวิธี
ใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตั้ง
ความหวังไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจและขณะเดียวกันก็คาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้น ไปอีก
เรื่อย

วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์ (2549 : 65 – 67) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของความคาด หวัง
ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความคาดหวัง ซึ่งเกิดจากการสื่อสารถึงกันเองของลูกค้า เช่น คำแนะนำ
จากเพื่อน การพูดถึงบุคคลรอบข้างหลังจากได้ไปใช้บริการ โดยการสื่อสารหรือคำพูดที่เกิดขึ้น นั้น
อาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

กล่าวโดยสรุปเป้าหมายของความคาดหวังมีดังนี้ 1) มีความรู้สึกผูกพันตนเองยืน
หยัดที่จะกระทำจนบรรลุผลสำเร็จ 2) เป้าหมายที่มีความยากจะจูงใจให้คนทำงาน ได้ดีกว่าเป้าหมาย
ง่าย 3) เป้าหมายที่เจาะจงจะจูงใจให้ทำมากกว่าเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน และ 4) ต้องผูกพันสิ่งจูงใจไว้
กับเป้าหมายด้วย

3. องค์ประกอบของความคาดหวัง

วิกเตอร์ วูม (Victor H. Vroom. 1964 ; 245 อ้างถึงใน รักชนก โสภพิศ. 2542 :
68 – 69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความคาดหวังมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความพึงพอใจ (Valance) หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีผลลัพธ์ของการ
กระทำที่เกิดจากการทำงานระดับความพอใจที่บุคคลคาดหวัง จะมาจากการให้คุณค่าต่อการทำงาน
ถ้าเป็นงานที่มีคุณค่าสูง ก็จะมีค่าความพึงพอใจสูงมากตามไปด้วย
2. การใช้เครื่องมือ (Instrumentality) หมายถึง สื่อ เครื่อง อุปกรณ์ วิธีทางที่นำไป
สู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

3. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ หรือบุ
คคลที่มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่างน้อยที่สุดก็คือ
ความต้องการ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อชีวิตเหล่านั้นได้รับการตอบสนอง

เพื่อให้บรรลุความพอใจ หรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการตามที่ได้แสดงความพยายามนั่นเอง เรียกว่า ความคาดหวัง

สรุป องค์ประกอบความคาดหวัง คือแรงจูงใจที่เกิดจากบุคคลที่มีความต้องการหลายอย่าง และเชื่อว่าถ้าดำเนินการด้วยวิธีนี้จะได้รับผลตอบแทนในสิ่งที่ตนคาดหวัง เมื่อมีเชื่อแล้วจึงตัดสินใจกระทำ โดยการใช้อุปกรณ์เป็นวิถีทางนำไปสู่ความต้องการที่ตั้งไว้ ส่วนผลลัพธ์ที่ได้เป็นอย่างไรนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งอาจจะทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจก็ได้

4. ลักษณะของความคาดหวัง

วิกเตอร์ วรูม (Victor H. Vroom. 1964 : 145 ; อ้างถึงใน รักชนก โสภพิศ. 2542 : 102-103) กล่าวถึงความคาดหวัง คือสิ่งที่ทำได้จริง (Expectancy and availability) ความคาดหวังกับสิ่งที่ทำได้ มีอิทธิพลต่อความต้องการ กล่าวคือ เป็นตัวบั่นทอนให้ความต้องการมีความรุนแรงมากหรือน้อย

1. ความคาดหวัง (Expectancy) ความคาดหวังที่น่าจะเป็นไปได้ ต่อความต้องการ ภายใต้อิทธิพลหรือผลรวมของประสบการณ์ในอดีต เช่น จากพ่อแม่ ครู เพื่อน การอ่านสื่อต่างๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น ครูท่านหนึ่งมีความคาดหวังและพลังความต้องการอันสูง ที่จะเป็นครูดีเด่นของอำเภอ แต่ถูกเสียดสี ถูกผู้ใหญ่บางคนกลั่นแกล้งถ้าไม่มากนัก ความคาดหวังอาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ก็ไม่ถึงกับเกิดความท้อถอย แต่ถ้าถูกขัดขวางหนักเข้า จะทำให้แรงจูงใจไม่มีพลังเหลืออยู่เลย ถ้ามีประสบการณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จมีปริมาณที่สูงถึงจุด เขาก็จะเลิกความพยายามที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2. สิ่งที่ได้จริง (Availability) สิ่งที่ได้จริงเป็นตัวกำหนดความสำเร็จจุดมุ่งหมายที่ความสามารถจะขึ้นไปถึงได้ของความต้องการ เช่น ถ้ามีแสงสว่างที่จะอ่านหนังสือให้จบเล่มได้ แต่งบั้งเทียนไฟดับไปก่อนแล้วไม่มีแสงสว่าง จึงมีความคับข้องใจจำเป็นต้องเข้านอนแทนการอ่านหนังสือ จะเป็นไปได้ว่าสิ่งที่จะทำได้จริงนั้น เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมสิ่งใหม่ ถ้าไม่สร้างความพอใจเพื่อให้อ่านจุดมุ่งหมายได้ ความไม่สบายใจก็ยังคงมีอยู่และในที่สุดก็เลิกความตั้งใจ

สรุป จากความคิดเห็นของผู้ศึกษา ความคาดหวังเป็นความต้องการภายใต้อิทธิพลหรือผลรวมของประสบการณ์ในอดีต โดยมีแรงจูงใจภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นแรงขับให้เกิดความคาดหวัง แรงจูงใจภายในได้แก่ความมุ่งมั่นต่อความคาดหวังและพลังแห่งความต้องการอันสูงส่ง ส่วนสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นองค์ประกอบที่กำหนดความเป็นไปได้ หรือสิ่งที่ทำได้จริงของความคาดหวังที่ตั้งไว้ว่าจะเป็นไปได้ตามที่คาดหวังหรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

ประยูร กาญจนกุล (2523 : 129-135) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) โดยกล่าวว่าหลักการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ ท้องถิ่นเป็นวิธีที่รัฐ มอบหมายอำนาจบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ ราชการส่วนกลาง จัดทำ บริการสาธารณะบางอย่างโดยอิสระตามสมควรที่ไม่ต้องขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชา เพียงแต่ขึ้นอยู่กับราชการบริหารส่วนกลางเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบอำนาจในการปกครอง ซึ่ง เจ้าหน้าที่ราชการบริการส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

วรพจน์ วิสสุตพิชญ์ (2537 : 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การ โอนกิจการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนกลาง ไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ใน ท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างอิสระจากการปกครองส่วนกลาง มีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต คือการ โอน กิจการบริการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งผลกระทบต่อส่วนได้เสียของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะ จากรัฐหรือการปกครองส่วนกลาง ไปให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้น ๆ ร่วมจัดทำแยกต่างหากจากองค์กร ปกครองส่วนกลาง และอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง กล่าวคือ

1.1 ความต้องการส่วนรวมของราษฎร หรือประโยชน์มหาชนนั้นมีทั้งที่เป็นความ ต้องการส่วนรวมของราษฎรทั่วประเทศ และความต้องการส่วนรวมของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะ

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่จัดทำกิจการท้องถิ่นที่กำหนดไว้ ตอบสนองความต้องการส่วนรวมของราษฎรที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น ๆ และรับรองให้องค์กร ที่จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล

1.3 บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือองค์กร หรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล จะต้องอยู่ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นนิติบุคคลจะต้องมีอิสระทางการคลัง คือ มีรายได้และอำนาจจัดสรรรายได้เพื่อใช้จ่ายในการจัดทำกิจการ อันอยู่ในขอบแห่งอำนาจของตน

2. การกระจายอำนาจตามบริการ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค คือ การ โอน กิจการสาธารณะบางกิจการจากรัฐ หรือการปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงาน รับผิดชอบจัดทำแยกต่างหาก และอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง โดยปกติแล้ว

จะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น กิจการสื่อสาร กิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือที่ต้องการอาศัยความคล่องตัวไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบเคร่งครัด ของระบบราชการจึงจะมีประสิทธิภาพ

ชำนาญ ยูวบลูณ์ (2538 : 8-9) ได้กล่าวว่า การพิจารณาว่าการรวมอำนาจ หรือการกระจายอำนาจ ควรจะพิจารณาว่าอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดอยู่แก่การปกครองเดียว หรือหลายองค์การปกครอง ถ้ารวมอยู่ในองค์การปกครองเดียวเรียกว่าการรวมอำนาจ แต่ถ้าอำนาจนี้ตกอยู่แก่หลายองค์กร เรียกการเหล่านี้ว่า การกระจายอำนาจ แนวคิดนี้ไม่เห็นด้วยที่จะแยกความหมายของการกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจออกเป็นการกระจายอำนาจตามกิจการหรืออาณาเขต เพราะการพิจารณาว่ากระจายอำนาจหรือไม่นั้น ควรพิจารณาว่าองค์กรนั้นมีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่

บุญมา ทวิภักดิ์ (2543 : 9) ได้ให้ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองท้องที่หรือชุมชนแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยประชาชนในหน่วยการปกครองนั้น ได้รับเลือกตั้งให้เข้ามามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการปกครองตลอด จนมีอำนาจในดุลพินิจโดยอิสระ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณของท้องถิ่นเอง ภายใต้การควบคุมของรัฐ และส่วนประกอบของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญ คือ การมีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีอิสระในการดำเนินงานและสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองได้ ภายใต้การควบคุมของรัฐ และที่สำคัญประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้จำเป็นต้องมีครบ แต่จะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารเท่าที่จะอำนวย

สรุป การกระจายอำนาจการปกครองให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ให้มีความเป็นอิสระ มีเจ้าหน้าที่ และงบประมาณเป็นของตนเอง แต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ และการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังรวมรวมถึงการโอนกิจการสาธารณะบางกิจการของรัฐ หรือองค์กรปกครองกลางให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบแยกทำต่างหากอย่างเป็นอิสระ จากการปกครองส่วนกลางด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2520: 15-18) ได้กำหนดหลักการทั่วไปในการกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญไว้ว่า

1. การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีลักษณะแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร ขนาด พื้นที่
2. การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอย่างแท้จริง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเองซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ประการที่สอง คือมีสิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่าง

กว้างขวาง

ลิขิต ชีรเวทิน (2535 : 3) ได้ให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจ โดยกล่าวไว้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองนั้นมีความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจถือเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องด้วยประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนล่าง คือ ระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น อย่างแท้จริงคือรากแก้วเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ถึงลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย โครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ ต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

สรุป การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง กำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยการกระจายอำนาจต้องเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทั้งนี้ท้องถิ่นยังสามารถตั้งงบประมาณ ออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้โดยการตราข้อบัญญัติและกฎหมายของท้องถิ่นต้องไม่ขัดกับหลักกฎหมายสูงสุดของรัฐนั้น ๆ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยกำหนดในหมวด 5 มาตราที่ 78 กำหนดให้รัฐต้องท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้ง โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและระบบเท่าเทียมกันทั้งประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดให้มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

ส่วนทางด้าน การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 สรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยมีรัฐบาลกลางเป็นผู้มีหน้าที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ โดยมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกรดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการถ่านโอนภาระกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเวลาที่กำหนด 4 ปี ได้แก่ การกิจที่เป็นการดำเนินการค้าซื้อระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภารกิจที่เป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล

2. กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกิน
ระยะเวลา 10 ปี

3. กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและ
ช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

4. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่ องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2549
ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อย
กว่าร้อยละสิบและร้อยละสามสิบห้าตามลำดับ

5. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะ
ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความ
ต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี รายงานต่อสภา และบท
เฉพาะการมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวให้จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แล้วเสร็จ
ภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่กรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่หรือภายในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2554

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนที่กำหนดกรอบ
แนวคิด เป้าหมาย และแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติ
กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อให้
การกระจายอำนาจบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จมีกระบวนการที่
ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และการเรียนรู้จากประสบการณ์
เพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2545)

สาระสำคัญ โดยสรุปของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ

1. วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 – 2547) ของการถ่ายโอนภารกิจตามกรอบของ

กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาศาสตร์การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนของภารกิจที่ถ่ายโอนจะมีทั้งการการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ และดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐ และจะมีบุคลากรจำนวนหนึ่งถ่ายโอนไปปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรกสิ้นสุดลงจนถึงระยะเวลาการถ่ายโอนในปีที่ 10 (พ.ศ. 2548 – 2553) ตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน มีการปรับบทบาทของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ มีการปรับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการบริหารส่วนภูมิภาคอย่างกลมกลืน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น และจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส

ในช่วงระยะเวลาหลังจากปีที่ 10 (พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป) ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ การกำกับดูแลและการตรวจสอบ ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่พึ่งตนเองและเป็นอิสระมากขึ้น ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ราชการส่วนภูมิภาคจะเปลี่ยนบทบาทจากฐานะผู้จัดทำบริการสาธารณะ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน และการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะของรัฐให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการ

ให้บริการสาธารณะของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน

2.2 กำหนดการจัดสรรภาษี และอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม

2.3 การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

2.5 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่

3. ขอบเขตของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ดำเนินการดังนี้

3.1 รัฐจะกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการบริหารจัดการที่พยากรณ์การเงินการคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ สร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 รัฐจะดำเนินการปรับบทบาทของทางราชการส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้าง และกลไกเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ รวมทั้งสร้างระบบการติดตามตรวจสอบกำกับดูแล และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

3.3 การถ่ายโอนภารกิจ และการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

4. ลักษณะภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่จะต้องถ่ายโอนใน 4 ปี ได้แก่

4.1 ภารกิจที่ซ้ำซ้อน เป็นภารกิจให้บริการสาธารณะที่กฎหมายกำหนดให้รัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องเดียวกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการตามภารกิจนั้นแล้ว

4.2 การกิจที่รัฐจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นภารกิจการให้บริการ สาธารณะที่กฎหมายกำหนดให้รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่แต่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ดำเนินการ หรือไม่เคยดำเนินการตามภารกิจนั้น

4.3 การกิจที่รัฐจัดทำในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทบองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เป็นภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการในเขตพื้นที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง และมีผลกระทบเกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

4.4 การกิจตามนโยบายรัฐบาล ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดยังไม่พร้อมให้ ขยายเวลาเตรียมความพร้อมได้ภายใน 10 ปี โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำแผนเตรียม ความพร้อม ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้การสนับสนุนแนะนำ ด้านการบริหารจัดการและเทคนิควิชาการ

ภารกิจการให้บริการสาธารณะที่จะต้องถ่ายโอนกำหนดไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 1.1 การคมนาคมและขนส่ง
- 1.2 สาธารณูปโภค
- 1.3 สาธารณูปการ
- 1.4 การผังเมือง
- 1.5 การควบคุมอากาศ

2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต

- 2.1 การส่งเสริมอาชีพ
- 2.2 งานสวัสดิการและสังคม
- 2.3 นันทนาการ
- 2.4 การศึกษา
- 2.5 การสาธารณสุข
- 2.6 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และที่อยู่อาศัย

3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

- 3.1 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 3.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
- 3.3 การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย
- 3.4 การรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว

4.1 การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

4.2 การพัฒนาเทคโนโลยี

4.3 การส่งเสริมการลงทุน

4.4 การพาณิชยกรรม

4.5 การพัฒนาอุตสาหกรรม

4.6 การท่องเที่ยว

5. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

5.1 การคุ้มครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

5.2 การจัดการสิ่งแวดล้อม และมลพิษต่าง ๆ

5.3 การดูแลรักษาที่สาธารณะ

6. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.1 การจัดการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ

6.2 การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถาน และหอจดหมายเหตุ

ระยะเวลาการถ่ายโอน แบ่งเป็น 2 ระยะ

1. ระยะที่ 1 ระยะเวลา 1-4 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 – 2547 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ และแล้วเสร็จภายใน 4 ปี โดยเป็นการถ่ายโอนตาม มาตรา 30 (1) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

2. ระยะที่ 2 ระยะเวลา 1-10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 – 2553 เป็นการถ่ายโอนเนื่องจากการ กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกันใน ระยะ 10 ปีแรก ตามมาตรา 30 (2) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

การนำแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติ

ในการนำแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติ มีหลักการในการนำไป ปฏิบัติดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจไปสู่อำเภอ. 2546)

1. หลักการแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ ความสำคัญเรื่องการยอมรับการมีอยู่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยไม่ต้องคำนึงถึงพื้นที่ทับซ้อนกัน แต่จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดประโยชน์ของประชาชนที่ได้ประโยชน์เป็นหลัก คือ ถ้างานใดมีผลกระทบต่อประชาชนเฉพาะพื้นที่ให้ถ่ายโอนฯ งานนั้นให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ถ้าเกี่ยวกับประชาชนในวงกว้างโดยรวม หรือคาบเกี่ยวพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำ

2. หลักความคุ้มค่าในการลงทุน เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยนำทรัพยากร เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องจักรต่าง ๆ มารวมไว้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เพื่อให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้ถือเป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่จะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ เพื่อลดภาระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่จะต้องจัดซื้อทรัพยากรต่าง ๆ

3. หลักการประสานประโยชน์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสำคัญกับระบบการจัดสรรผลประโยชน์ และการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกัน เช่น สถานีขนส่งที่อยู่ในเขตเทศบาล ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดูแล แต่ถ้าตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ผลเสียต่าง ๆ เกิดแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์ให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นด้วย

4. หลักประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการในเรื่องของการสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยส่วนราชการจะต้องมีแผนกำหนดว่า จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในเรื่องใด เมื่อไหร่ โดยการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอน เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร และการถ่ายโอนบุคลากร และเพิ่มขีดความสามารถทางการคลังท้องถิ่น

5. การปรับกลไกการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ให้มีความสำคัญกับการปรับระบบแผนพัฒนาท้องถิ่น ระบบงบประมาณ บัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบการคลังท้องถิ่น และปรับปรุงกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

6. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนกลางจะต้องเพิ่มกลไกให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และตรวจสอบติดตามผลภายหลังการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุป พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่มีเจตนารมณ์ให้ราชการส่วนกลางต้อง

กระจายอำนาจตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ไม่เกินระยะเวลา 10 ปี โดยแบ่งระยะเวลาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก ใช้เวลา 1-4 ปี และระยะที่ 2 ใช้เวลา 1-10 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2520 : 62-66) ได้กล่าวถึง การจัดการปกครองท้องถิ่นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยหลัง ปี พ.ศ. 2475 ไว้ว่า การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน ได้จัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองในรูปสภาตำบลครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2499 ในสมัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ตามคำสั่งที่ 222/2499 ของกระทรวงมหาดไทย

ให้ทุกอำเภอดำเนินการจัดตั้งสภาตำบลขึ้นทุกตำบล หลักการสำคัญของสภาตำบลประกอบด้วย

1. สภาตำบลมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกขึ้นมา
2. คณะกรรมการตำบล ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารประจำตำบล ประกอบด้วยกำนัน แพทย์ประจำตำบล ครูประชาบาลในตำบล และราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 คน ครูใหญ่ทุกโรงเรียนในตำบล หัวหน้าส่วนราชการที่ตั้ง ที่ทำการประจำหมู่บ้านในตำบล และผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่ายของตนเอง สามารถดำเนินกิจการส่วนตำบล ได้อย่างมีอิสระ จนมาในปี พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า การดำเนินการตามรูปแบบเดิมยังไม่เหมาะสมที่จะใช้กับท้องที่ตำบลบางตำบล จึงออกระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านตามคำสั่งที่ 275/2509 อื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ให้คงใช้ระเบียบราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านตามคำสั่งที่ 222/2499 การจัดตั้งสภาตำบลรูปแบบใหม่นี้มุ่งสนองในราชการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่สภาตำบลไม่ยกฐานะเป็นนิติบุคคล

ลิขิต ชีรเวทิน (2525 : 17-20) ได้กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลไทยต้องการให้เกิดเอกภาพ และความมั่นคงในระดับพื้นฐานเพื่อต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงได้ยกเลิกการปกครองแบบสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามรูปแบบเดิม โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 พ.ศ. 2515 และจัดตั้งสภาตำบลเป็นองค์กรเดียว และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

หลวงค้ ฤาษะบุตร (2539 :1-2) ได้กล่าวว่า แม้รัฐบาลจะกำหนดภารกิจด้านการพัฒนาแก่
สภาตำบลโดยรัฐสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้แก่สภาตำบลแล้วก็ตาม แต่สภาตำบล ก็ยังไม่สามารถ
บริหารงานเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ

ประการแรก เนื่องจากสภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่มีความสามารถใน
การก่อนิติสัมพันธ์ได้เอง ต้องมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการให้ ในด้านการจัดทำ
โครงการการใช้จ่าย การทำนิติกรรมสัญญา และการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทำให้สภาตำบลขาด
โอกาสที่จะบริหารงานด้วยตนเอง

ประการที่สอง เนื่องจากสภาตำบลมีรายได้น้อยจนไม่สามารถกำหนดโครงการ
เพื่อพัฒนาตำบลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชนได้

ประการที่สาม เนื่องจากสภาตำบลไม่มีอำนาจที่ชัดเจน การบริหารงานจึงทำได้เพียง
การจัดประชุมแล้วจึงลงมติในเรื่องต่าง ๆ ประกอบกับสภาตำบลไม่มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของ
ตนเอง ทำให้การดำเนินงานตามการมอบหมายอำนาจหน้าที่มีอุปสรรคเกิดขึ้น

ประการที่สี่ เนื่องจากพฤติกรรมของข้าราชการที่ไม่ให้ความสำคัญกับสภาตำบล หรือ
ครอบงำสภาตำบลอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้สภาตำบลไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลสมัย นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จึงได้ปรับปรุง
ระเบียบการบริหารระดับตำบลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้องค์การบริหารระดับตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล
สามารถบริหารงานได้อย่างมีอิสระ และเพื่อสามารถรองรับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น
ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน
ตำบล พ.ศ. 2537 ขึ้น พระราชบัญญัติดังกล่าวนับเป็นกฎหมายสำคัญที่สะท้อนความมุ่งมั่นของรัฐ
ในการกระจายอำนาจลงสู่หน่วยการปกครองท้องถิ่น และเป็นการปรับปรุงการจัดระเบียบบริหาร
ราชการในตำบล โดยการผสมผสานการปกครองท้องถิ่นที่เข้ากับการปกครองท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน
พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีสาระสำคัญดังนี้

1. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จะใช้พื้นที่ของ
ตำบลที่มีอยู่นอกเขตเทศบาล เมืองพัทยา หรือสุขาภิบาลเต็มตำบล ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนที่ซ้อนอยู่
กับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั่นเอง ทั้งนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดการจัด
ระเบียบบริหารงานในตำบลออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรก ให้ตำบลมีสภาตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติ
บุคคล ระดับที่สอง สภาตำบลใดมีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดคือ มีรายได้สามปีย้อนหลังเฉลี่ยไม่ต่ำ
กว่า 150,000 บาท ให้สภาตำบลนั้น ๆ จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นราชการ
บริหารส่วนท้องถิ่น

2. สถานำบลมีลักษณะดังนี้

2.1 มีโครงสร้างเป็นรูปคณะกรรมการ โดยมีสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนันของตำบลนั้นเป็นประธานสภาตำบล โดยตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลกับสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน

2.2 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล โดยดำเนินกิจการขั้นพื้นฐาน เช่น จัดให้มีน้ำเพื่อการบริโภคและการเกษตร การคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในตำบล การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.3 มีรายได้จาก 3 ส่วน คือ รายได้ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดสรรจากเงินภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด รายได้ที่สภาตำบลจัดหาเองจากทรัพย์สินและสาธารณูปโภคของสภาตำบลและรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เป็นเงินอุดหนุน

2.4 การบริหารงาน สภาตำบลมีอำนาจในการบริหารกิจการ โดยจัดโครงการใช้จ่ายเงินเอง ทำนิติกรรมสัญญากับบุคคลอื่นเอง เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการของตนเอง และมีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานของสภาตำบลเอง

3. องค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะดังนี้

3.1 โครงสร้างตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้แบ่งองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 2 ส่วนคือ

3.1.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบล สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน โดยอยู่ในตำแหน่งวาระคราวละ 4 ปี มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตามข้อ 1 เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ทั้งนี้ให้สมาชิกเลือกตั้งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งละ 1 คน ทุก 2 ปี โดยประธานองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่แทนหากประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

3.1.2 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 7 คน ประกอบด้วย กรรมการบริหาร โดยตำแหน่ง 1 คน คือ กำนัน กรรมการบริหารที่มาจากคัดเลือกตั้ง โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 6 คน โดยกำหนดให้เลือกจากตัวแทนผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และ ตัวแทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นอีก 4 คน ทั้งนี้ให้กรรมการบริหารเลือกประธานและ เลขานุการตำแหน่งละ 1 คน วาระการปฏิบัติงานคราวละ 4 ปี คณะกรรมการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบล มีหน้าที่บริหารกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อบังคับและ แผนพัฒนาตำบล รับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การ บริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงานและใช้จ่ายเงินให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการ มอบหมาย

3.1.3 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนต่าง ๆ ที่องค์การ บริหารส่วนตำบล ได้ตั้งขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีพนักงานส่วนตำบลทำหน้าที่ช่วยเหลือ คณะกรรมการบริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และจัดแบ่งการบริหาร ออกเป็นสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ ตั้งขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 1 สำนัก 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนที่หนึ่ง สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีงานธุรการและงาน นิติกร กรอบอัตราพนักงานส่วนตำบล 5 อัตรา
- 2) ส่วนที่ 2 ส่วนการคลัง มีงานงบประมาณ งานจัดเก็บรายได้ และงาน การเงินและบัญชี กรอบอัตราพนักงานส่วนตำบล 6 อัตรา
- 3) ส่วนที่ 3 ส่วนโยธา มีงานโยธา กรอบอัตราพนักงานส่วนตำบล 4 อัตรา
- 4) ส่วนที่ 4 ส่วนสาธารณสุข มีงานสาธารณสุขและงานป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ กรอบอัตราพนักงานส่วนตำบล 4 อัตรา

3.2 อำนาจหน้าที่ กฎหมายได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้อง ปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

3.2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัด

ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3.2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

3.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

3.2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3.3 การบริหารงาน ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีงบประมาณของตนเองจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามงบประมาณที่มีอยู่ ซึ่ง 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลอันมีลักษณะเป็นการกำหนดนโยบายแนวทางแผนงาน โครงการ ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอ โดยมีระยะเวลาห้าปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3.3.2 แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล อันมีลักษณะเป็นแนวทาง รายการประสานงาน โครงการจังหวัด อำเภอ ตำบล และการดำเนินงานของประชาชนในท้องถิ่น จึงได้จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น

3.4 รายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น ซึ่งรายได้เหล่านี้กฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นต่าง ๆ จัดเก็บรายได้ของแต่ละท้องถิ่น ได้เอง นอกจากนี้ยังมีรายได้ประเภทอื่นอีก เช่นเดียวกับที่เทศบาลหรือสุขาภิบาลพึงมี อย่างไรก็ตามองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีแหล่งรายได้ของตนมากกว่าท้องถิ่นอื่นคือรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในเขตตำบลนั้น เช่น จากแร่ น้ำมันปิโตรเลียม ป่าไม้ เป็นต้น

ประธาน คณะการศึกษา (2546 : 140-144) ได้กล่าวสรุปการจัดการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยไว้ว่า การจัดรูปแบบการปกครองตำบลและหมู่บ้านมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และได้ปรับปรุงรูปแบบและบทบาทหน้าที่ชัดเจนขึ้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยดำเนินการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล/หมู่บ้าน ที่อำเภอบางประอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นครั้งแรกใน ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) และได้ขยายการดำเนินการไปยังหัวเมืองใกล้เคียงเพิ่มขึ้น ในเวลาต่อมาเมื่อเห็นว่าได้ผลดี จึงนำรูปแบบการปกครองดังกล่าวมาตราเป็น

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ซึ่งข้อความ และหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2476 ขึ้นบังคับใช้แทน โดยมีการกำหนดให้มี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลหมู่บ้านแล้ว ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการตำบลขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนัน ในกิจการ ตำบล อันเป็นหน้าที่ของกำนัน

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ 8 ด้าน ดังนี้ 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 3) ป้องกันโรคติดต่อ 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จากรายงานแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง (2554 : 4-8) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอนาเชือก โดยมีระยะทางห่างจากอำเภอนาเชือกประมาณ 8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่นๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก จังหวัด

มหาสารคาม

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลบ้านคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง มีเนื้อที่ทั้งหมด 17,528 ไร่

(28.131 ตารางกิโลเมตร)

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ราบสูงแบบคลื่นลอนลึก ถึงลอนตื้นสลับกัน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย

1.3 จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านมีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง ดังต่อไปนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านอิไต้ จำนวน 140 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 2 บ้านหนองแดง จำนวน 94 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 3 บ้านมะฮี จำนวน 79 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 4 บ้านหนองกง จำนวน 74 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง จำนวน 61 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 6 บ้านหนองคู จำนวน 71 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 7 บ้านหนองใหม่ จำนวน 126 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 8 บ้านป่าดู่ จำนวน 63 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 9 บ้านหนองแสง จำนวน 105 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 10 บ้านหนองหว้า จำนวน 61 ครัวเรือน
- หมู่ที่ 11 บ้านกลาง จำนวน 86 ครัวเรือน

รวมจำนวนครอบครัวภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง จำนวนทั้งสิ้น 960 ครัวเรือน จากข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอนาเชือก ณ วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2554

1.4 จำนวนประชากร

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง

ช่วงอายุ	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนประชากร (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	19	19	38
1 ปี – อายุ 4 ปี	104	92	196
5 ปี – อายุ 9 ปี	136	134	270
10 ปี – อายุ 14 ปี	191	147	338
15 ปี – อายุ 19 ปี	178	175	353
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	19	19	38
1 ปี – อายุ 4 ปี	104	92	196

ช่วงอายุ	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนประชากร (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	19	19	38
1 ปี - อายุ 4 ปี	104	92	196
5 ปี - อายุ 9 ปี	136	134	270
10 ปี - อายุ 14 ปี	191	147	338
15 ปี - อายุ 19 ปี	178	175	353
20 ปี - อายุ 24 ปี	175	157	332
25 ปี - อายุ 29 ปี	148	131	279
30 ปี - อายุ 34 ปี	172	179	351
35 ปี - อายุ 39 ปี	233	180	413
40 ปี - อายุ 44 ปี	172	161	333
45 ปี - อายุ 49 ปี	138	151	289
50 ปี - อายุ 54 ปี	117	102	219
55 ปี - อายุ 59 ปี	78	95	173
อายุ 60 ปีขึ้นไป	186	201	387
รวม	2,047	1,924	3,971

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง (2555 : 4)

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรทำนาทำไร่ โดยมีการประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว เช่น การเลี้ยงมะพร้าว ปลูกพืชผักสวนครัว และค้าขาย

- 2.1. ธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง
- 2.2. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 18 แห่ง
- 2.3. ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ จำนวน 10 แห่ง
- 2.4. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง (หลอดเล็ก) 2 แห่ง

3. สภาพทางสังคม

3.1 ด้านการศึกษา

- 3.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง
- 3.1.2 โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง

- 3.1.3 ศูนย์เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ 4 แห่ง
- 3.1.4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 11 แห่ง
- 3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา
 - 3.2.1 วัด 7 แห่ง
- 3.3 สถานบริการด้านสาธารณสุข
 - 3.3.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง
 - 3.3.2 สถานบริการสาธารณสุขมูลฐาน 11 แห่ง
 - 3.3.3 อัตราการมีและใช้ส้วมราด ร้อยละ 100
- 3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง ไม่มีปัญหาอาชญากรรมร้ายแรง ในแต่ละหมู่บ้านมีสมาชิก อปพร. ราษฎรอาสาเข้าไปดูแล และมีการจัดตั้งหมู่บ้านเข้มแข็งเพื่อป้องกันดูแลรักษาความปลอดภัยของประชาชน

4. การบริการพื้นฐาน

- 4.1 การคมนาคม
 - 4.1.1 ถนนคอนกรีต 37 สาย
 - 4.1.2 ถนนลูกรัง 25 สาย
 - 4.1.3 สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 แห่ง
- 4.2 การโทรคมนาคม
 - 4.2.1 โทรศัพท์สาธารณะ 15 แห่ง
 - 4.2.2 สาขาบริการไปรษณีย์ตำบล 1 แห่ง
 - 4.2.3 เครื่องข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3 แห่ง
- 4.3 การไฟฟ้า

ทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง มีไฟฟ้าและแสงสว่างใช้ครบ ยกเว้นครอบครัวที่ไปตั้งบ้านเรือนนอกเขตของการขยายเขตไฟฟ้า ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง จำนวน 15 หลังคาเรือน

- 4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 4.4.1 ลำห้วย 3 แห่ง
 - 4.4.2 หนองน้ำ 15 แห่ง

4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

4.5.1 หนองน้ำ 13 แห่ง

4.5.2 ฝายกักเก็บน้ำ 4 แห่ง

4.5.3 บ่อน้ำตื้น 9 แห่ง

4.5.4 บ่อบาดาลแบบโยก 11 แห่ง

4.5.5 คูกั้นน้ำ 1 แห่ง

สรุป สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอน มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน มีประชากร 3,921 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำนาเพื่อเก็บผลผลิตเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวเป็นหลัก หลังฤดูเก็บเกี่ยวประชากรบางส่วนจะเดินทางเข้าเมืองหลวง หรือเมืองเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ เพื่อเข้าไปขายแรงงานหารายได้เสริมจนเกือบครอบครัว โดยสภาพทั่วไปแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง ยังต้องการการพัฒนาอีกมาก ไม่ว่าจะเป็น โครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคม ไฟฟ้าและแสงสว่าง น้ำประปาเพื่ออุปโภคบริโภค จึงเป็นหน้าที่หลักขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง ที่จะต้องจัดหางบประมาณเพื่อดำเนินการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการยกฐานะมาจากสภาตำบล โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน) มาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 68 และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง โดยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ที่เป็นการสร้างและซ่อมแซมถนนภายในหมู่บ้านและเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าและแสงสว่าง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบประปา

จากรายงานแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555 – 2557 (2554 : 25-26) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกง ได้กำหนดนโยบายแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง เน้นการสร้างเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำให้ดีกว่าเดิม การก่อสร้างซ่อมแซมถนนที่ชำรุด การปรับผิวจราจร การซ่อมแซมสะพาน การก่อสร้างถนน การซ่อมแซมร่องระบายน้ำ การบำรุงรักษาแม่น้ำลำคลอง และความรวดเร็วในการปรับปรุงบำรุงรักษาทั้งทางบกและทาง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าและแสงสว่างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง เน้นการดำเนินการเกี่ยวกับการขยายเขตไฟฟ้าแรงต่ำ ปรับปรุงแก้ไขซ่อมแซมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง ให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง รวมถึงการจัดให้มีการรวดเร็วในการจัดหาอุปกรณ์ในการออกปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบประปา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้าง ปรับปรุงแก้ไข ซ่อมแซมเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ น้ำดื่ม น้ำใช้ให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง รวมถึงการจัดให้มีการรวดเร็วในการจัดหาอุปกรณ์ในการออกปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บริการประชาชน

สรุปได้ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง เกิดจากความเดือดร้อนและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ ซึ่งแนวคิดใดก็ตามหากต้องการความสำเร็จในการพัฒนาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือนโยบายที่วางไว้ หน่วยงานของรัฐจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาจึงจะส่งผลดีต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประสิทธิ์ เนื่องหล้า (2543 : 86-89) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลและความคาดหวังของชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน สรุปได้ว่า การปฏิบัติจริงขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ามีการปฏิบัติจริงมากที่สุดในเรื่องของการวางระเบียบผังเมือง รองลงมา ได้แก่ การจัดการพื้นที่สีเขียว และการจัดการของเสียและสารบริโภคนิยม ความคาดหวังของชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยาอยู่ในระดับมาก และพบว่า มีความคาดหวังมากที่สุดในเรื่องของการจัดการ

ของเสียและสารบริโภคนิยม รongลงมาได้แก่ การจัดการพื้นที่สีเขียวและการจัดการของเสียและสารบริโภคนิยม

ความคาดหวังของชุมชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอพะเยาอยู่ในระดับมาก และพบว่ามีคามคาดหวังมากที่สุดในเรื่องของการจัดการของเสียอยู่ในระดับมาก และสารบริโภคนิยม รongลงมาได้แก่ การวางระเบียบผังเมืองและการจัดการพื้นที่สีเขียว

รัฐกร สุรงค์พิตร (2543 : 53-54) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงคอยในทุก ๆ ด้านของการบริหารงานเทศบาล กล่าวคือ

1. ด้านการรักษาความสะอาด ประชาชนคาดหวังเรื่องการรักษาความสะอาดของถนนตรอก ซอย ทางเท้า ตลอดจนการกำจัดขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาล การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การจัดให้มีน้ำสะอาดไว้ใช้บริโภค การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการดับเพลิง การบำรุงรักษาและซ่อมแซมไฟฟ้า บำรุงทางระบายน้ำเพื่อป้องกันความสกปรกจากการอุดตันอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความคาดหวังในเรื่องการให้มีบำรุงทางทั้งทางบกและทางน้ำ เรื่องการจัดการศึกษาและให้การอบรมแก่ประชาชนในทุกด้าน การส่งเสริมพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ บำรุงศิลปปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดให้มีโรงฆ่าสัตว์ การจัดให้มีตลาด โรงพยาบาล หรือสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ ตลอดจนคาดหวังในการจัดสุสานและฌาปนสถาน อยู่ระดับปานกลาง

ส่วนปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันของประชากรตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการบริหารงานของเทศบาลนั้นสามารถสรุปได้คือ เพศไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ในด้านความคาดหวังของประชาชน ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลต่อความสัมพันธ์ในด้านความคาดหวังของประชาชน

เดือน แสงหาทรัพย์ (2544 : 63-65) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนในแขวงเมืองรายจากรับบริการของเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังการให้บริการของแขวงเมืองราย เทศบาลนครเชียงใหม่ เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาชนของแขวงเมืองราย มีการพูดจาสุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์เป็นกันเองกับประชาชนผู้มารับบริการ และมีความคาดหวังในการได้รับข้อมูลและข่าวสารการบริการทางราชการอย่างชัดเจนสมบูรณ์ นอกจากนั้นพบว่า ประชาชนมีความหวังในสถานที่บริเวณที่รับรอง

ประชาชนที่มารับบริการและสภาพแวดล้อมบริเวณที่ตั้งแขวงเมืองรายอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด ห้องทำงานของแต่ละฝ่ายมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยพร้อมที่จะให้บริการประชาชน

อุไร นันทะ (2546 : 140-143) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้และความเข้าใจในโครงสร้างและความคาดหวังของประชาชนในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยการกำหนดขอบเขตเฉพาะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองพะเยา สรุปได้ว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ เมื่อพิจารณาแยกตามระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีเพียงประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 เท่านั้นที่โดยเฉลี่ยมีความรู้ความเข้าใจใน โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 ระดับชั้น ต่างมีความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมากเหมือนกันทุกระดับชั้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 จะมีความคาดหวังในด้านการพัฒนาท้องถิ่นและด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 จะมีความคาดหวังด้านการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชาชนกับผลต่อความรู้ความเข้าใจและความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ยกเว้นภูมิหลังด้านการศึกษาที่ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ ด้านความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น พบว่าส่วนใหญ่ภูมิหลังของประชาชนไม่มีผลต่อความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ยกเว้นภูมิหลังด้านอายุและการเคยมีส่วนร่วมนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นต่อ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชน

บุรณี ศุภศิลป์ (2547 : 56-58) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 66 มีความคาดหวังในระดับสูงต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพิจารณาระดับความคาดหวังใน 5 ด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านการเมือง และด้านสาธารณสุข มีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นไปทางสูง ปัจจัย ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความคาดหวังได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพหลักและความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนช่วงเวลาในการตั้งถิ่นฐาน แหล่งที่อยู่พหุมา และรายได้ไม่มีผลต่อระดับความคาดหวัง

กันตพร ช่วงชิด (2548 : 50-53) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคาดหวังของลูกค้าเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริการของธนาคารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าอยู่ในระดับมากในด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาดของธนาคาร ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริการด้านราคาอยู่ในระดับปานกลาง

ความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการของธนาคารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลูกค้ามีความคาดหวังต่อการบริการของธนาคารด้านสถานที่และด้านพนักงานผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการของธนาคารด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และด้านราคาอยู่ในระดับมาก

วัชรินทร์ บรรดาศักดิ์ (2549 : 52-53) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชน ต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง ร้อยละ 50.63 มีอายุ 31-50 ปี ร้อยละ 43.61 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 32.82 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 28.07 และร้อยละ 28.32 รายได้อาชีพหลักต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 2) ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับความคาดหวังมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และ 3) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การจัดตั้งชุมชนย่อยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบบริการพื้นฐานด้วยความโปร่งใส ตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมากขึ้น เพราะในทุกระดับประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานพัฒนาของเทศบาลมากขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารของการดำเนินงานได้กระจายไปถึงประชาชนอย่างทั่วถึง โดยผ่านตัวแทนของชุมชน คือ ผู้นำชุมชน จึงยอมรับสมมติฐาน

มานพ อุบลทิพย์ (2549 : 78-79) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรืออำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติ ส่วนความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุและวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของประชาชน พบว่าประชาชนมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

ธนชาติ นาวีรัตน์วิทยา (2549 : 78-80) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้และความคาดหวังของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี ที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในการพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ว่า การรับรู้ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้จำแนกตามเพศสภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและการบริหารจัดการ และด้านสาธารณสุข จำแนกตามระยะเวลา การปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านสาธารณสุข ส่วนระดับความคาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังจำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภาวดี จันทะเสน (2553 : 34-42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่าประชาชนในเขตชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล นาอุดม อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีความคาดหวังต่อการพัฒนางานโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการคมนาคมอยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาการประปาที่อยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ 1) ประชาชนมีความความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม จะมีการจัดชุดบำรุงรักษาที่ประชาชนสามารถติดต่อ เรื่องปัญหาด้านคมนาคมได้โดยตรง 2) ประชาชนมีความความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม จะมีการปรับผิวจราจรให้เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีมาตรฐานมีความเหมาะสมได้มาตรฐาน และ 3) ประชาชนมีความความคาดหวังว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม จะเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบในด้านต่าง ๆ ของการพัฒนางานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอุดม อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปภาพรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าประชาชนมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าประชาชนมีความคาดหวังในเรื่องต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาด การป้องกันระบบโรคติดต่อ การจัดให้มีน้ำสะอาดไว้ใช้ บริการ การบำรุงรักษาระบบน้ำเพื่อป้องกันความสกปรก การจัดการศึกษา การให้การอบรมแก่ประชาชนในทุกด้าน การส่งเสริมพัฒนาเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ บำรุงรักษาจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนได้อยู่ดีกินดี เป็นต้น กล่าวคือประชาชนมีความคาดหวังอย่างสูงที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ หรือภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY